

Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 144

Maribor, petek 27. junija 1930

»JUTRA«

zhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

0 novi slovanski politiki

Je nedavno spregovoril na svečani večerji v pariškem »Institut za slovanske študije« slovit ruski zgodovinar in politik Pavel Nikolajevič Miljukov, znan kot vodja kadetov (konstitucionalne demokratske stranke v ruski dumi ter v prehodni vladi Kerenskega, minister za zunanje zadeve v aprilu in maju 1917. Mož, ki je danes star 71 let, in ki živi po zlomu prehodne vlade, ko so boljševiki uzurpirali vlado in oblast v Rusiji, v prognanstvu, je znan kot politik, znanstvenik in govornik velikega stila, kot mož izredne inteligence in kulture, in splošno spoštovan v vsem kulturnem svetu.

Ob gori navedeni priliki, ki je bila prirejena njemu na čast, je Miljukov postavil nove teze o slovanski politiki. Nekoč — je dejal — je slovanska politika pomenila rusko politiko. Kajti ni bilo nobenega drugega neodvisnega slovanskega naroda. Ruska politika je obstajala v zaščiti drugih slovanskih narodov, zlasti onih, ki so bili pod jarmom otomanske Porte. Ta politika je imela svoje korenine že v početku 15. stoletja, ko se je veliki moskovski vojvoda smatral dednim neprijateljem Turčina, in ko mu je ambasada vladarja svetlega nemškega cesarstva predložila zvezo proti otomanskemu cesarstvu, kar je pa iz oportunističnih razlogov odklonil. Ta politika je bila bolj pravoslavna nego slovanska. Svoj pravi izraz je našla v 19. stoletju začasa borbe turških kristjanov za svojo neodvisnost: Grške, kneževine Srbije in končno Bolgarske. Vsi ti narodi so bili kristjani vzhodne cerkve.

Rusija je imela drugi cilj, imperijalistični: osiguranje prostega izhoda iz Črnega morja. Borba za to je s krimsko vojsko končala z neuspehom. Evropske sile so z nezaupanjem gledale na Rusijo, ki se je pojavljala kot šampion preganjanih narodov. Po osvobodilni vojni leta 1877., ki je vodila do osvobodjenja Bolgarov, so se pričeli razvijati tesnejši odnosi med Rusijo in drugimi slovanskimi narodi, ki so gledali v Rusijo kot svojo zaščitnico proti tlačiteljem. S svojim osvobodilnim prestižem je Rusija smatrala, da lahko vpliva na politiko osvobojenih narodov. Gledala je na nje kot na varovance, ki so pod njenim skrbstvom. Toda mentaliteta teh narodov se je spreminjala. Zlasti pri Bolgarih, ki so trdili, da so si priborili svobodo s svojimi lastnimi nacionalnimi žrtvami in da je Rusija zadala samo končni udarec.

Koncem 19. stoletja pa se je pojavila nova ideja: niso vsi Slovani pravoslavni, niso vsi pod jarmom nevernikov. Hrvati, Slovenci, Slovaki in zlasti Čehi so dotlej smatrali Rusijo kot naravnega borca za slovansko stvar. Toda Rusija je bila avtorska država zaveznica vseh drugih avto-

Mala antanta pobornica ideje miru

DANES ALI JUTRI BO KONFERENCA ZAKLJUČENA. — RAZPRAVA O ZVEZI BALKANSKIH DRŽAV.

STRBSKE PLESO, 27. junija. Zunanji ministri držav Male antante so na svoji današnji konferenci nadaljevali razpravo o gospodarskem sodelovanju držav Male antante. Tozadevni sklepi bodo objavljeni po konferenci v posebnem komuniqueju.

Kakor se poroča, so zunanji ministri dr. Marinković, dr. Beneš in dr. Miromnescu razpravljali v zvezi s tem tudi o zvezi balkanskih držav, pri čemer so zlasti naglašali, da je Mala antanta kot pobornica ideje miru vedno pripravljena

na aktivno sodelovanje pri pomirjenju Balkana in z vsemi svojimi močmi podpirati konsolidacijo balkanskih držav.

Konferenca zunanjih ministrov držav Male antante bo najbrže zaključena že danes ali pa jutri dopoldne. Soglasno se ugotavlja, da se je tudi na tej konferenci manifestirala popolna solidarnost držav Male antante in da so bili zgrešeni računi vseh onih, ki so mislili, da bo prišlo radi izpremembe na romunskem prestolu med članicami Male antante do kakega nesoglasja.

Dr. Schober odpotuje v Budimpešto

DUNAJ, 27. junija. Začetkom meseca julija bo avstrijski zvezni kancelar dr. Schober posetil Budimpešto. V vladnih krogih se govori, da gre za čisto nepolitičen poset, s katerim namerava dr. Schober vrniti posete madžarskih ministrov na Dunaju. Kljub temu pa se pripisuje Schobrovemu posetu tudi gotov političen značaj, ker se smatra, da spada v okvir njegove zadnje inozemske turnee. Vendar pa ni misliti, da bi se odnošaji med obema državama radi tega poseta bistveno izpremenili.

Revolucija v Boliviji

NEWYORK, 27. junija. Uporniško gibanje v Boliviji se vedno bolj širi in je zavzelo že tak razmah, da vlada v državi prava anarhija. Uporniki imajo v svojih rokah že vse vzhodne pokrajine in so se utaborili v La Paz, kjer imajo tudi svoj glavni stan. Za La Paz so se vršile krvave borbe med uporniki in vladnimi četami, pri čemer je bilo 30 mrtvih in več sto ranjenih. Upor je naperjen pred vsem proti sedanjemu predsedniku Silosu, ki je hotel ostati na predsedniškem mestu, čeprav je njegova štiriletna funkcija doba že potekla. Po še nepotrjenih vesteh se je predsednik Silos, čim so vladne čete prešle na stran upornikov, zatekel v poslopje ameriškega poslanstva. Z La Pazom so prekinjene vse telefonične in brzojavne zveze in zato teh vesti tudi ni mogoče kontrolirati.

NEWYORK, 27. junija. Letalo »Južni križ« je na poletu iz Evrope v Ameriko pristalo sredi ob 7.29 na letališču Rooseveltfieldu. Pilotom je privedla ogromna množica ljudi viharne ovacije.

kracij, država v bistvu pravoslavna. V Pragi se je pojavil mladi profesor Masaryk, ki ga je Avstrija preganjala, borec za svobodo svojega naroda. Osnova je svojo šolo, ki ni smatrala več Rusije kot naravnega zaveznika slovanske stvari. Trdil je, da ni slovanskega naroda, ampak da so slovanski narodi, ki so ločeni drug od drugega po drugih vmes naseljenih narodih, Nemcih in Madžarih. Nekateri češki voditelji so gledali na te nazore kot na blasfemijo in proglasili Masaryka za narodnega izdajalca. To da Masarykove ideje so se širile, njegov vpliv je rasel, njegovim naukom so sledili dijaki vseh slovanskih de-

Potujoče kobilice v Avstriji

DUNAJ, 27. junija. Včeraj so se spustili na železniško progo Pottendorf-Dunajsko Novomesto ogromni roji potujočih kobilic in jo pokrili v dolžini 100 m, širini 5 m in višini 15 cm. Dva tovorna vlaka sta imela radi tega enourno zamudo. Potujoče kobilice so v kratkem času oskubile vsa bližnja polja in travnike. Na pomoč je moralo priti vojaštvo, ki je kobilice uničilo z metalci ognja.

RIM, 27. junija. Papeža sta zadnje dni preiskala neki francoski specialist, ki je svoječasno operiral tudi Poincaréja, ter neki nemški zdravnik, ki se mu di v Milanu. Zdravnika sta ugotovila, da trenutno operacija ne bi bila umestna, pač pa sta svetovala papeža, naj opusti vsako delo in gre na oddih na deželo, ker bivanje v Rimu preko poletja zanj ni priporočljivo.

Silen orkan

BUFALO, 27. junija. Nad mestom divjajo silni viharji, ki so dosegli hitrost 100 km na uro. Cela vrsta ribiških čolnov se je potopila, več oseb je utonilo, telefonske in brzojavne zveze z mestom so prekinjene, električna centrala je močno poškodovana. V mestu vlada med prebivalstvom velika panika.

Iz italijanskega senata

RIM, 27. junija. Zunanji minister Grandi je predložil senatu zakonski načrt o ratifikaciji pristopa Italije k fakultativnim določbam statuta o stalnem mednarodnem razsodišču, ki predvideva obvezno podsodnost tega razsodišča v vseh mednarodnih vprašanjih pravnega značaja.

SOFIJA, 27. junija. V Dobrovu so našli umorjenega znanega sofijskega tovar-

žel. Tudi on — Miljukov — sam je takrat imel priliko, da je potoval skozi razne slovanske dežele in spoznal to novo duhovno stanje in prve desetletju sedanjega stoletja. Povsod je prihajala v tem času na oblast nova generacija in Masarykove ideje so se bližale uresničenju.

Masaryk je stvarno imel jasen pogled. Rusije ni bilo zraven, ko se je odigravalo zadnje dejanje osvobodjenja slovanskih narodov. Miljukov to obžaluje. Dve novi slovanski zemlji ste dobili neodvisnost, Poljska in Češkoslovaška. Jugoslavija je kot naslednica Srbije združila v svojem okrilju razne izpod madžarskega in avstrijskega gospostva osvobodjene narode.

narja Vanče Popova, svaka bivšega zunanjega ministra Kalmova. O morilcih ni nobenega sledu in tudi vzroki umora niso znani.

Usesokolski zlet v Beogradu

BEOGRAD, 27. junija. V tekmah za jugoslovansko sokolsko prvenstvo v višjem oddelku so bili doseženi ti-le rezultati:

1. Prvo mesto: Ljubljana 553.50 točk ali 86.49%. — 2. Drugo mesto: Celje s 474.23 točkami ali 74.09%. — 3. Tretje mesto: Maribor 454.75 točk ali 70.05%. — Poedinci so se plasirali tako-le: 1. Primožič Tošo, Maribor, 96.57 točk. — 2. Gregorka Boris, Ljubljana, 95.25 točk. — V tekmah srednjega oddelka so bili doseženi ti-le rezultati: 1. Novi Sad, župna vrsta, 582.75 točk ali 91.05%. — 2. Kranj, župna vrsta, 555.51 točk ali 86.76%. — 3. Beograd I, 542.58 točk ali 84.75%. — Poedinci pa so dosegli te-le placemente: 1. Zakič Mladen, Novi Sad, 98.25 točk. — 2. Pristav Janko, Kranj, 97.15 točk. — 3. Pavšič Peter, Ljubljana, 96 točk. — Pri teh tekmah je sodelovala tudi vrsta saveza poljskega sokolstva iz Varšave, ki je nastopila kot gost in izven konkurence ter dosegla 587.50 točk ali 91.75%.

Tekme članic v višjem oddelku: Tekmovalo je 26 članic. Rezultati so nastopili: 1. Marjanovič Olga, Pančevo, 52.25 točk. — 2. Krašinskič Živka, Pančevo, in Krizmarič Marija, Celje, po 48.40 točk. — 3. Tucak Milka, Maribor, 48 točk.

Radi slabih šolskih spričeval po svetu

Včeraj zjutraj je izginil od doma v Pristaniški ulici 12-letni sin Karl strojnega pomožnega delavca drž. železnice Karla Rola. Stariši so pozneje ugotovili, da je odšel skupno s 13-letnim Jožefom Korošcem, ki je tudi brez vedenosti staršev (Ob bregu) izginil. Napotila sta se proti Pohorju. Med potjo sta nekemu součencu izjavila, da se vrneeta šele, ko bota stara že 14 let. Vzrok so baje slaba šolska spričevala.

Ljudje, ki trpe na otežkočeni telesni potrebi

in ki jih zaradi tega mučijo krvno prenapolnjenje trebuha, pritisk krvi v možgane, glavobol, močno utripanje srca, dalje, ki trpe na boleznih dančne sluznice, fišurah, hemoroidalnem zamotku, fistulah jemljejo za iztrebljenje črevesa zjutraj in zvečer po četrtinko »Franz Josefove« grenčice. Vodilni zdravniki kirurških zavodov izjavljajo, da se poslužujejo »Franz Josefove« vode po operacijah z najboljšim uspehom. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. I.

skega gospostva osvobodjene narode. To osvobodjenje se je izvršilo v bistveno demokratskem okviru. Miljukova to posebno veseli.

Danes pa je na dnevnem redu svetovna politika in evropska politika. Vkljub temu pa misli Miljukov, da mora obstojati tudi slovanska politika. Vendar ta ne more in ne sme biti agresivna, ki bi bila proti komu naperjena, ampak mora biti obravnavana kot vprašanje čustev, ki slone na zajednici rase, kulture, umetnosti itd. Takšna politika, v svojem bistvu demokratska, bi se lepo krila z okvirjem pacifistične in demokratične organizacije Evrope in celega sveta.

Mariborski in dnevni drol

Maribor sprejema češkoslovaško sokolstvo

Včerašnji dan je pomenil za naš obmejni Maribor težko preizkušnjo: kar sedem češkoslovaških posebnih vlakov se je ustavilo na mariborskem kolodvoru in zahteva gostoljubnosti, slovanske solidarnosti in sokolskega bratstva je bila, da smo jih vse sprejeli in pozdravili z odprtimi rokami in odprtimi srci. In Maribor včeraj ni odpovedal: že davno ni mariborski kolodvor odmeval tako silnega navdušenja kakor včeraj ves dan od 10. do 17. ure. Od vlaka do vlaka se je stopnjevalo navdušenje, nad kolodvorom in na vseh visokih kandelabrih pa so jugoslovenske trobojnice ponosno plapolale in pozdravljale tisočere goste, ki so prihajali s posameznimi vlaki. Domače ženstvo je obdarjalo goste s črešnjami in cvetjem. Neumorno so svirali godci »Drave« pri vsakem vlaku in dvigali razpoloženje. Bilo je vse ena sama velika manifestacija za sokolske ideale, za slovansko bratstvo, in geslo »zvestoba za zvestobo!« je dobilo v teh manifestacijah svoj odločni povdarek.

Posamezne vlake so že v St. Ilju pozdravili odposlanci mariborske sokolske župe skupno s tamošnjim prebivalstvom. V Mariboru so jih sprejemali oficijelni zastopniki Sokolstva, Jugoslov.-češkoslovaške Lige, državnih oblasti, mestne občine in velike množice naroda. Prvi so prispeli kma lu po 10. Bat'jevci, drugi ob 11.40 Moravci, severnozgodni Slovaki in Dunajčani, kot tretji ob 12.45 južnočeške sokolske župe, kot četrti ob 13.45 pet praških žup, kot peti ob 14.45 srednječeške župe, kot šesti ob pol 17. zopet deloma Pražani, širša praška okolica in ruski Sokoli, kot sedmi ob 17. uri vzhodnočeške, krkonoske in podkrkonoske župe. Izmed odličnih funkcionarjev češkoslovaškega Sokolstva so se vozili s posameznimi vlaki načelnik COS br. Štepanek, podstarosta COS br. Keller, član predsedništva COS br. dr. Flajšman, ruske Sokole je vodil br. dr. Vergun. V vseh šestih sokolskih posebnih vlakih se je vozilo nad 4000 Sokolov in Sokolic. Pozdravne nagovore so pri posameznih vlakih izrekli imenom Sokolstva, JCL, mesta itd. min. v p. dr. Kukevec, dr. Irgolič, dr. Lipold, dr. Reisman itd. Bat'jev in vsi sokolski vlaki so imeli s seboj tudi svoje sokolske godbe, ki so pri postankih svirale našo češkoslovaško državno ter sokolsko himno.

Vsi sprejemi so se izvršili — hvala vzorno požrtvovalni službi železniških organov! — brez vsakega incidenta in nezdode. Le Sokolico Ljudmilo Novakovo iz Jindřihovega Hradca, ki ji je v vlakú postalo zelo slabo, so morali v Mariboru izročiti organom rešilne postaje, ki jo je odpeljal v bolnico, njeno oskrbo pa je prevzel za češko kolonijo mariborski češko-slovaški »konzul« br. Bureš. V ostalem pa bo ostal včerašnji dan neizbrisno zapisan v analih našega mesta.

Črešnje pri sprejemu Sokolov.

Ne samo z velikanskim obiskom, tudi z ljubkimi, drobnimi pozornostmi so Mariborčani pri sprejemu češkoslovaškega Sokolstva na kolodvoru pripomogli, da so si odnesli Čehoslovaki, Lužiški Srbi in Rusi kar najprijetnejše utise in spomine na Maribor. Posebno ljubko pa so razven s cvetlicami dojmile drage goste mariborske gospodične in gospe, ki so prinesle v čednih košaricah sveže črešnje in jih delile Sokolom in Sokolicam. To je bil klasičen vzgled gostoljubja. Ne koliko, ampak kako obdariš gosta! In je želimo, da bi naš Maribor še večkrat tako lepo izkazal svoja slovanska čustva s skromno, a tem lepšo pozornostjo. Ravno tako smo opazili številne ljubke prizore pozornosti, ko so naši ljudje posredovali gostom pri nakupu razglednic in jih odnašali na pošto, nekateri so celo prinesli seboj slatino in malinovec, majhna deklica je delila kar iz košare za-

voje sladkorčkov itd., tako da smo uprav občudovali iznajdljivost naših gostoljubnih src, ki se je že in se bo še gotovo stotero poplačala, ko pridemo zopet mi v gostoljubno Češkoslovaško in zlasti v zlato slovansko Prago. Onim, ki so vse to storili, pa naj bo poleg hvaležnih oči češkoslovaškega Sokolstva v zadoščenje tudi zavest, da je opazila vse to tudi naša javnost. —

Obisk praških dijakov in dijakin.

Češkoslovaška-jugoslovaška liga v Pragi se je dogovorila z ministrstvom prosvete v Beogradu, da bo letos otvorena prvič skupna kolonija srednješolskih dijakov in dijakin na otoku Hvaru. Pod vodstvom profesorja Františka Oupicega iz Prage in njegove soproge, se pripelje dne 9. julija s praškim brzovlakom v Maribor 28 srednješolskih dijakov in 7 srednješolskih dijakin, ki bodo ostali preko popoldneva v Mariboru in tudi tukaj prenočili. Naslednje jutro se odpeljejo praški dijaki in odpotujejo od tam skupaj v Split. Češkoslovaško-jugoslovaška liga iz Prage je naprosila mariborsko ligo, da preskrbi češkim dijakom in dijakinjam v Mariboru prehrano in prenočišče, ter jim razkaže v Mariboru, kar se ji bo zdelo umestno. —

Prihodnja številka »Večerniki«

izide v podeljek, 30. t. m. ob običajni uri.

Avtobusne vožnje na Mariborski otok.

Radi velikanskega navala občinstva na mestne avtobuse ob nedeljah, je ukrenilo vodstvo mestnega avtobusnega prometa vse potrebno, da se omogoči brezhibni prevoz občinstva do Mariborskega otoka, v kolikor je to pri sedanjem stanju vozil sploh mogoče. Za slučaj ugodnega vremena ob nedeljah in praznikih se vozni listki na progi Glavni trg - gramozna jama - Kamnica ne bodo izdajali več po šoferjih nego samo v predprodaji od 8. do 20. ure zvečer po uslužbencih na Glavnem trgu pred Marijinim kipom in v Kamnici pri cestnem odcepu, ki vodi do otoka. Vstop v avtobuse brez voznega listka se ne bo dovolil. — Opozarja se nadalje občinstvo, da je avtobusna postaja v Kamnici za posetnike kopališča samo pri cestnem odcepu. —

20% popust za avtobusne vožnje na podeželskih progah.

Dne 1. julija se uvede na vseh podeželskih progah mestnega avtobusnega prometa za sem in tja vožnje 20% popust in sicer samo za vožnje preko skupno prevoženih 20 kilometrov. —

Knjiga za pritožbe na avtobusni postaji. V prometni pisarni avtobusne postaje na Glavnem trgu je od danes naprej občinstvu na razpolago knjiga za morebitne želje in pritožbe. —

Avtobusni promet v Rogaško Slatino.

Na Vidovdan ne vozi avtobus, pač pa se uvedejo počenši z 29. t. m. razen običajne nedeljske vožnje v Rogaško Slatino tudi posebne vožnje iz Rogaške Slatine na kopališče Mariborskega otoka, ako se prijavi šoferju najmanj 10 oseb. Avtobus bo odhajal iz Rogaške Slatine dopoldne ob 9.30, dohod na Mariborski otok ob 11. uri, kjer je posetnikom na razpolago tudi restavracija. Vozna cena sem in tja 80 Din.

Inženjski diplomski izpit

iz šumarstva je položil z odličnim uspehom g. Vladimir Karba v Zagrebu. Naše čestitke! —

Prva drž. dekliška meščanska šola v Mariboru.

Vpisovanje za šol. leto 1930-31 bo 30. junija in 1. julija, vselej od 8.—12. in od 15.—17. ure. V 1. razred se sprejemajo učenke, ki so uspešno dovršile 4. razred osnovne šole. K vpisu naj pridejo novinke v spremstvu staršev ali njih namestnikov. Prineso naj seboj zadnje šolsko izpričevalo, krstni list in potrdilo o cepljenju koz. Pri vpisu plača vsaka učenka 20 Din v fond za zdravstveno zaščito učenk. Siromašne učenke so te pristojbine oproščene. Revne učenke dobe učne knjige v šoli brezplačno, ravnotako toplo juho, kadar imajo popoldanski pouk. Ravnateljstvo. —

Pred otvoritvijo moderne javne kuhinje v Mariboru.

Dela na adaptaciji nove javne ljudske kuhinje v Mariboru, ki jo pripravlja Delavska zbornica, gredo h koncu. Z otvoritvijo se računa okoli 10. do 15. julija. Te dni montira v kuhinji mestna plinar- na veliko plinsko in električno kuhinjsko opremo. Kuhinja bo, kakor znano, v hiši OUZ na Slomškovem trgu 6. —

Prva matura na mariborski trgovski akademiji.

Na mariborski trgovski akademiji je opravljalo 33 kandidatov završni izpit. Na Vidovdan, v soboto priredijo v spodnji veliki dvorani hotela »Orel« komerz. na katerega so vabljeni zlasti starši abiturientov. V torek, dne 1. julija ob 3.45 zjutraj pa se podajo z graškim brzovlakom na poučno turnejo skozi zapadno Nemčijo, Holandsko, Belgijo, Francijo in Italijo. —

Na državni realki v Mariboru

bo razstava šolskih risb in slik in ženskih ročnih del v soboto 28. in v nedeljo 29. junija od 9. do 14. ure. Vstop je prost.

Smrtna kosa.

V cvetu življenjske mladosti je preminula včeraj gđ. Vera Kutinova, učenka IV. razreda vadnice ženskega učiteljišča. Pogreb bo jutri, v soboto, ob 4. pop. izpred kapelice mestnega pokopališča na Pobrežju. Bodi ji ohranjen blag spomin, težko prizadetim starišem naše iskreno sožalje! —

Mlad repatriiranec iz Avstrije.

Snoči je moral mestni magistrat v Mariboru prevzeti od obmejne železniške policije pol leta staro dete, Rozmana Ervina, ki je bil repatriiran iz Dunaja. Na mariborskem kolodvoru bi ga imel prevzeti zastopnik neke občine blizu Celja, ki pa ni prišel. Ubogo dete, ki samo niti ne sedi še, je bilo do nadaljnjega oddano v mestni mladinski dom. —

Delo na novem uradniškem zakonu je komisija pod vodstvom dr. Ninka Perića končala in je elaborat izročen v pretres vrhovnemu zakonodajnemu svetu. Poročajo, da bo novi zakon mnogo boljši od sedanjega. Delil bo uradnike v deset skupin. Predvideval bo plače ne kot položajne in po stopnjah, ampak po kvalifikaciji in službenih letih. Razdobja za napredovanja bodo manjša.

Naši gospodarski krogi vrnejo obisk grškim.

Gospodarski krogi iz cele države se pripravljajo, da v avgustu vrnejo poset svojim grškim tovarišem. Vrše se vse potrebne priprave, da bo obisk čim lepša manifestacija narodnega gospodarstva. Tudi grški gospodarski krogi že pripravljajo vse za čim lepši sprejem.

Motorni čoln »Maribor«

so davi začeli izpopolnjevati. V zgodnjih jutranjih urah je bilo ogrode, za streho gotovo in »parnik« ima sedaj čisto drugo sliko, kakor ob svoji deviški vožnji. Zanimanje za jutrišnji krst je zelo veliko. — Tudi postajališče ob »Pristanu« se dovršuje z mrzlično hitrico. Davi so namestili gibljivi most, ki bo omogočal brezskrbno vkrcanje potnikov. Tudi okolica postajališča se zelo okusno urejuje. —

Škorci in vinogradi.

Iz Sv. Petra pri Mariboru nam pišejo: Naši nezaželeni, črnokrilati prijatelji sočnih češenj in sladkega grozdja so že tu. Da obirajo češnje, naj še bo; a da so vinogradom v prav veliko škodo, o tem sem se lani sam prepričal. G. R. lastnik obsežnega vinograda, me je povabil, da naj si ogledam po škoricah povzročeno škodo. Ob severnem pobočju je gozd, ki služi škorcem za skrivališče. Nižji deli gorice so bili le malo oskrbljeni, najvišji in najlepši del pa je dobesedno docela obran. Le obilno ogrode je pričalo o škodi — 5—7 hl najboljšega pridelka. Pa boste menda rekli, zakaj pa se lastnik ne ubrani teh škodljivcev. To je težko. Če se jih ubrani eden, odlete k drugemu. Neki viničar jih je pregнал s staro, predpotopno puško. A glej spaka! Že drugi dan mu je bila puška zaplenjena, ker ni imel dragega orožnega lista. — Neki viničar je pritrtil na visokem drogu orjaškega »deda« z dolgim bičem in čuda visokim cilindrom. Črni navihanci so se že čez nekaj dni navadili na mrtvo strajlo, sedali na cilindri in odlagali tamkaj svoje — yizitnice.

Koncert v mestnem parku

priredi v nedeljo od 10.30 do 12. godba »Drave«. —

Izlet planincev!

Mariborski planinci pohitijo v nedeljo 29. t. m. k Ribniškemu jezeru na Pohorju, kjer se bodo ta dan izvršile zadnje priprave za pričetek gradnje nove planinske postojanke. Odhod iz Maribora v soboto s popoldanskim in večernim vlakom in v nedeljo z jutranjim vlakom do postaje Brezno - Ribnica. Sestop se bo vršil na postaji Mislinje ter je za povratek preskrbljeno za polovično vožnjo. Članske planinske legitimacije vzeti s seboj. Istotako tudi prehrano. —

Zopet poskus samomora v Dravi.

Danes zjutraj krog 6. je uradnik železniške tajne policije Lojze Florec ribaril v Dravi blizu tovarne Halbärtha. Naenkrat je zagledal v valovih žensko truplo, skočil je v Dravo in jo potegnil na suho, še živo. Takoj avizirani rešilni oddelek jo je odpremil v bolnico. Ugotovilo se je, da gre za 20letno služkinjo Stanko Rajtmajer, rojena na Pragerskem, uslužbeno pri Marjeti Skok v Maistrovi ulici. Skočila je v Dravo v bližini državnega mostu, valovi so jo zanesli proti levemu bregu. Pravi vzrok samomorilnega poskusa še ni znan.

V Dravi najdena utopljenka iz Maribora.

V noči od 15. na 16. tm. je izginila od doma železničarjeva žena Alojzija Kreml. Ker je bila živčno bolna, so že takrat domnevali samomor. Dne 19. tm. pa so na obrežju Drave v občini Obrež pri Središču našli naplavljeno žensko truplo. Železničar Kreml je, o tem obveščen, tudi šel tja in spoznal v utopljenki svojo ženo. Pokopali so jo na pokopališču v Središču.

**Kupujte
srečke drž.
razredne
loterije
samo v
upravi**

**„Jutra“ in
„Večernika“,
Maribor,
Aleksandro-
va cesta 13.**

Kačja nadloga.

Okoliški kmetje, ki so sedaj deloma že opravili košnjo, nam poročajo, da je letos tudi v senožitih solčnih leg izredno mnogo strupenih kač, ki so zlasti nevarne bosi deci, nabiralcem jagod in malin ter koscem. — Celo inozemski izletniki poročajo o tem pojavu v svojih listih. Bilo bi umestno, da bi srezka načelnštva (kakor je to običaj v drugih državah) razpisala posebne nagrade za uspešno ugonabljanje strupenih kač, ki se najraje držijo med jagodičjem, na skalnatem terenu in na solčnih bregovih rek in poto- kov. —

Vsem rezervnim oficirjem!

Jutri, 28. t. m. bo na tezenskem vzbališču postroj ob 7.45. Ob 8. bo pomen v spomin na Kosovsko bitko, nato pa odhod v mesto, kjer se bo vršil v stolnici ob 10. slavnostni relikvijem. Obleka svečana za stroj, ali civilna z društvenim znakom. — Predsednika pododbora. —

Hotel Halbwidl.

Jutri, sobota (Vidov dan) zvečer, ob 20. uri, družinski večerni koncert s posebnim programom. V nedeljo dne 29. t. m. jutranji in večerni koncert s pomnoženim orkestrom. Živahna godba. Običajne cene. — 1873

Trajno ondulacijo

z najnovejšim in najpopolnejšim »Tuya« aparatom izvršuje salon Juratič, Glavni trg 1, pod Veliko kavarno. — 1866

Iščem

k dobremu zakonskemu paru z enim otrokom, za vodstvo gospodinjstva, samostojno vdovo ali ločeno ženo. Naslov po- ve uprava »Večernika«. — 1877

Na šentpetrski „Gorci“

Sv. Petra zlati ključ, nabrušen meč in tri lilije v cvetu in vonju poletnih dni tvorijo našega št. Petra značilen grb, ki krasí vhod v prostorno, skromnem graščiču podobno župnišče. To župnišče in zraven njega dvigajoča se, za podeželske razmere zelo velika, naravnost mestno opremljena župna cerkev, s svojo zeleno gorico še danes okrog in okrog obdana od močnega zidu, sta nekaj morala služiti kot trdnjava, ki je močno zapirala pot skozi sotesko med strmo »Gorco« in globoko Dravo, kajti tesni pas sveta, ki ne vleče pod planino z župno cerkvijo ob Dravi navzgor in navzdol, so naši predniki z lahkoto zaprli in branili pred valovi prodirajočih turških roparskih čet. Kdor je o srednjeveških taborih slovenskih kmetov, ki so v obrambi proti krvoločnemu sovragu bili popolnoma prepuščeni samim sebi, že čital v knjigah, a jih še ni videl, naj si ogleda ta zanimivi položaj in takoj mu bo jasno ne samo, v čem tiči bistvo slovenskega srednjeveškega tabora, temveč tudi, da so njih graditelji z občudovanja vredno bistrostjo znali presoditi na katero mesto jih je treba postaviti. In tako so se Turkov znali v kratkem času vedno ubraniti in jih potolči toliko, da so ostali rajši zbežali ali čez Dravo na širno, ravno in odprto Dravsko polje ali pa čez strmo razvodje med Dravo in Pesnico, čez »Vavtošek« in dalje mimo Šmarjete in Sv. Lenarta nazaj v globoko Turčijo. Kar jih pa je bilo pobitih v teh bojih, vse to je sedaj pokopano in trohni v grobovih na onem »Vavtošku« tik nad mično kapelico, do katere pelje sedaj ena najlepših in najinteresnejših avtomobilskih cest v celi tej pokrajini.

Sredi nje, kakor da bi bila po premišljenem načrtu od naravnih sil semkaj postavljena, stoji kot njena dominanta točka št. Petrska »Gora«, okrašena z visoko gotško cerkvico Materje Božje, pokrita z zračnim in solčnim pokopališčem, ogrnjena na solčni strani z vinogradi, na obojni pa z zelenim, hladnim gajem. Razen skritih stez sredi duhtenega trsa se vijeta dve prav različni poti gori na to mično »Gorco«. Stari, veličastni topoli, simetrično v dvoredu razvrščeni, kažejo izpred župne cerkve smer in pot, ki pelje po poraslih kamnatih stopnicah mimo napol razpadlih zidanih postaj križevega pota k Materi Božji na »Gorci«; spotoma te spomni napis na kameniti piramidi na mestu, kjer je župnik Matija Breznik pri izvrševanju svojega poklica 3. aprila 1. 1817. na poti k cerkvi omagal za vedno. Popotniku pa, vpenjajočemu se na vrh, se širijo od svežega zraka ob hladnih sapicah, prihajajočih od spodaj šumeče Drave, pljuča in prsi; širi se mu svet in razgled, čim bolj se bliža zračnemu svetlišču. Okoli njega je sto in sto grobov, starih in svežih, bogatih in priprostitih. Pokopališče bi rekel. Toda na tem pokopališču ni nič žalostnega in turobnega. Kvečjemu da opazi bistro oko kako resno potezo; drugače pa je vse živo, veselo in razigrano. Tu ležiš ali sedi na zeleni trati in sredi grobov, pa ti ne pride na misel ne smrt, ne kazen, ne pokora za storjene grehe. Samo življenje, veselo, brezskrbno, razposajeno se ti odpira in razodeva na vse strani. Drava z zelenim otokom pod mestom, velik del mesta samega z visokimi tovarniškimi dimniki, Dravska dolina in Dravsko polje s prelepimi vasi in še lepšimi cerkvicami od Selnice, Ruš in Limbuša do li do sv. Miklavža in Hajdine, gozdnate terase zelenega Pohorja do Sv. Boltenke, do Velike in Male Kope, ves vzhodni del Kozjaka, Boč in Haloze s Črno in Rogaško goro, potem pa hrib za hribom, breg za bregom v Slov. gorah s starim gradom Vurberkom: vse to diha življenje, polno veselja in radosti, da, med grobovi počivajoč in razgovarjajoč se z živimi in onimi, ki jih krijejo, moraš s pe-

snikom reči, da ni nesrečen, kdor v takem grobu leži.

Iz Malečnika, iz Freigrabe, z Vodol, s Hreme, iz Kamenščaka in Trčove, iz Celestrine in z visokega Vavtoška so jih prinesli k večnemu počitku tu gori. Če hočeš jih spoznati po zunanosti in iz njihovega lica soditi o njihovi duši, si moraš ogledati sliko rajnega posestnika in gostilničarja Muršeca in njegove žene, ki tujca kot prva, komaj da stopi na to pokopališče, že od daleč pozdravlja. Nekaj veselega in samozadovoljnega, nekaj krepkega in samozavestnega je v njih, da se spomniš podobnih podob na pohorskih pobočjih. A če hočeš spoznati njihove potomce, ki sedaj kot posestniki in kmetje, ali kot viničarji in delavci z veseljem in ljubeznijo obdelujejo polje in vinograd, potem pridi semkaj na Petrovo, na Malo in Veliko gospojnico, na velikonočni in binkoštni ponedeljek, ko pomešani s številnimi romarji iz Prekmurja s sveto, potem pa s posvetno pesmijo opravljajo in obhajajo svoje praznike, pa se boš prepričal, da so zvesti ostali svojim očetom in praočetom. Petrov ključ za vrata, ki pelje skozi nje trnjeva pot do boljše in lepše bodočnosti, nabrušen meč, ki brani podedovano in le s težavo ohranjeno domačo grudo; pa tri lilije, znak veselja in zadovoljstva s tem, kar narava nudi in lastna pridnost zmora, vse to boš videl na njih in razbral z njihovih lic; vesel jih boš in rad se boš še vrnil med nje na njihovo »Gorco«.

Dr. Fr. Mišic.

Udov dan

Zaori: »Udov dan!« — v daljine, naj glasno zemlje rod zazve, Jugoslovan da kelh skeline izpil je, — tugo in gorje!

Poljana Kosovo! — Tam vpije jugoslovenska kri v nebo, božur-cvetica iz nje klije, pa groze zgodbo pravi to:

Na Kosovem nasprotna voja se srečata: tu križ luči, tam Mohamed, — Turk srdi, boja, oj bitka strašna, dan krvi! —

Jugoslovenski Leonida — kralj Lazar — tu je čete zbral, — dan svetega je bilo Vida — da Turka vstavil bi naval.

Od solca sem, — od tam, kjer jasna je Krista luč zasvitala, od tam je Turka moč opasna gorje v naš dom zasiknila.

Kot iz peklá zakleti roji zmračijo v temo svet neba, — tak divjih Turkov besni voji zasuli v smrt so Lazarja.

Prelita kri, bridkost, trpljenje, gorje in tuga groze dni — v dom trdno družni nas življenje, — naj Jugoslavija živi! — Še Soča solza je iliteča, še Drava... tužno v dom šumi, še Istre rana je skeleča, še Adriji se val kali...

»Dan Udov« vse objema k sebi, božur-cvetlica k njim dehti, — »Dom neodrešen!« — tudi tebi še dan vstajenja zažari...

Oj »Udov dan!« — objemaj k slogi naš rod, ki vneto te slavi, ga varno vodi k sreči mnogi, mu v dom zariši jasne dni!

Popotnik iz Slov. gor.

Bilo je v letu 1389 — torej pred okroglo 550 leti, ko je izkrvavel kralj Lazar s svojo junaško obrambno četo na Ko-

sovem polju. Tri dni je trajalo strašno klanje, tretji dan — na Vidovo, 28. junija, pa je zmaga veličanska premoč Turkov in E.ški polotok je padel v temno noč, v E.ško sužnost. Iz prelite krvi jugoslovenskih junakov pa je vzklila rdeča cvetlica božur — (tako trdi

narod), ki še danes pokriva ob rožnem času Kosovo polje liki v svežo kri namočen prt. »Udov dan« je simbol našega trpljenja, ki pa je rodilo vedno več moči za končno odrešenje in danes ga obhajamo svobodno v svobodni Jugoslaviji.

Ameriška gospodarska politika

AMERIKA IN SVETOVNA VOJNA. — EVROPA IN NJENI DOLGOVI. — POSLEDICE AMERIŠKE EKSPLOATACIJSKE POLITIKE. — PROGNOZE.

Vse one države, ki so bile pri svetovni vojni aktivno udeležene, so bile gospodarsko poražene, pa najsi so tudi vojaško, politično in diplomatično zmagale. Delno izjemo tvori izmed evropskih držav samo Anglija, absolutno zmago pa je v vsakem oziru odnesla Amerika. Ta ogromna velesila se je že od vsega početka dobro zavedala svoje vloge, zato je bila dobaviteljica denarja, orožja, municije, živil in drugega blaga za vse antantne sile. Evropa je ameriško pomoč tedaj drago, silno drago plačala. Ta privilegirani položaj upnice skoraj vse Evrope pa je Amerika, pravzaprav točneje povedano USA, spretno izkoriščala tudi po vojni in ga izkorišča še vedno.

Da bi se obvarovala pred brezposelnostjo, ki je za Evropo, celo tudi za Anglijo, eno izmed najtežjih bremen in najbolj pasivnih postavk, je na minimum omejila priseljevanje in ga vedno bolj in bolj omejuje, saj je baš te dni zapisal nek nemški publicist, da je v Združene države Severne Amerike težje priti kakor v nebesa. In imel je popolnoma prav. Tako je Amerika odvzela Evropi največjo prejšnjo možnost eksportiranja svojih odvisnih delovnih moči, presežka svojega prebivalstva. Njenemu zgledu je kmalu na to sledila še Kanada in tako je danes evropskim izseljencem zaprta skoraj vsa Severna Amerika, izvzemši Mehiko, ki pa v tem oziru skoraj ne prihaja v poštev.

Druga poteza Amerike je bila, da je rano in energično pričela iztirjevati svoje evropske dolgeve. Ker je pri tem imela na razpolago dovolj sile in sredstev, je tudi na tem področju svoje taktike popolnoma zmaga. Ves odpor posameznih dolžnic je bil zaman, in zdaj romajo leto za letom v Združene države ogromni milijoni, ki ji jih pošilja Evropa za obresti in amortizacijo svojih obveznosti.

Tretji in najtežji udarec pa je zadala Amerika Evropi te dni, ko je uvedla za uvoz tako velike carinske tarife, da je vsaka konkurenca evropskega blaga na ameriškem trgu za vedno izključena.

Združene države bodo tedaj odslej dalje lahko nemoteno prodajale svoje trgovske proizvode Evropi, konkurirale s svojimi ogromnimi in cenenimi zalogami na našem tržišču in izsesavale iz nas nadaljne ogromne milijone. Tako tedaj vidimo, da postaja naš stari kontinent vedno bolj brezmočna ameriška kolonija, eksploatacijska pokrajina, kakor je za Evropo n. pr. Afrika.

Toda denarna prenasičenost postane za državo lahko prav tako usodna, kakor je na drugi strani denarno pomanjkanje, in posledice te resnice, ki izgleda na prvi pogled sicer paradoksalno, pričanja Amerika že uvidevati. Prvi udarec je bil zadnji ogromni borzni polom v Newyorku, drugi pa bodo kot logična posledica sledili. Med najbolj vidnimi naj omenimo to, da se obrestna mera za vloge v vseh ameriških bankah vedno bolj krči, ker banke v njih nakopičene ga kapitala že ne morejo več v zadostni meri investirati v posojila, odnosno v podjetja. Tu vidimo tedaj velezanimiv pojav, da izgublja denar, čeprav je z zlatom nadnormalno krit, svojo vrednost baš zaradi tega, ker ga je — preveč.

Verjetno pa je nadalje, da bo imela ameriška gospodarska politika še druge, vse težje posledice. Te bodo represalije Evrope, ki je kljub vsemu še dovolj močna, da jih v sporazumu izvede. Take represalije, ki bi predvidoma obstojale v prvi vrsti v tem, da bi se odklanjal ameriški kredit, da bi se bojkotalo ameriško blago ali pa da bi se celo ustavilo odplačevanje obresti in amortizacije na stara posojila in vojne terjatve, bi utegnile Ameriko prizadejati vse bolj kakor sama pričakuje, ker je ne bi zadošile samo v lastnem kapitalu, ampak tudi v lastnem blagu. To bi pa pomenilo za novi svet največjo katastrofo. Zato je zelo verjetno, da bo Amerika morala že v bližnji bodočnosti popustiti in svojo gospodarsko politiko napram Evropi podvreči temeljiti reviziji. V interesu svetovne politike bi pa bilo to želeli tudi z našega, ne samo z ameriškega stališča.

Sladkorno bolezen (Diabetes)

ozdravite lahko in hitro z Radensko zdravilno vodo.

Navodila za pitno zdravitev doma dobite na zahtevo od zdravilišča

Slatina Radenci.

XI.

Razstave v osnovnih šolah

Vso javnost, zlasti še starše in prijatelje mladine opozarjamo na razstave pisanih izdelkov ter deškega in dekliškega ročnega dela, ki jih prireda mariborske osnovne šole v svojih prostorih na Vidov dan in sledečo nedeljo. Ob takih

prilikah ima vsakdo najlepšo priložnost, da se prepriča o sadovih, ki jih rodi tiho in neumorno šolsko delo. Obenem dobi učitelstvu zadoščenje, mladina pa pobudo, ko vidi, da se tudi javnost zanima za uspehe celoletnega dela in truda. Moralna dolžnost slehernega bi bila, da poseti te razstave in s tem dokumentira, da ima smisel za pospeševanje narodove kulture na pravem mestu, to je v srcu.

Tudi podeželskemu učitelstvu, ki bo došlo te dni v Maribor, bo nudila razstava marsikaj koristnega. —

Spomini na obalno veselico v soboto v Veliki kavarni so darovani od tvrdeke „ZLATOROG“

Voz sena pokopal pod seboj 4 ljudi.

Včeraj popoldne se je na glavni cesti med Mariborom in Hočami prevrgel voz sena, ki je pokopal pod seboj kar štiri osebe. Nezgodo je povzročil osebni avtomobil, katerega so se prestrašili konji. Ker je šofer pravočasno ustavil avto ter sam pomagal odmetavati seno, je bila prometna ovira kmalu odstranjena. —

Odločilna finalna tekmovanja v mednarodnem rokoborbem tekmovalni

se vršijo v soboto, nedeljo in ponedeljek v verandi „Uniona“

Začetek točno ob 21. (9.) uri.

28., 29. in 30. junija 1930.

Ciščenje naših krajevnih imen

(Piše Davorin Žunkovič.)

13. »Meljski hrib« ali »Meljnik«?

Nedavno je nekdo trdil, da »Meljskega hriba« pri Mariboru ni. To je dobesedno tudi res. Na avstrijski vojaški karti v meri 1:75.000 beremo »Mellingberg« v črkah, katere se sporazumno rabijo za označbo naselbin, in »Schlapfenberg« v črkah, katere označujejo pogorja, t. j. tukaj za oni hrib, raz katerega se vedno **melje** ali **drobi** mahedravi lapor. Ker je pa nemški »schlapp« zgolj natančna prevedba slovenskega pojma za zdrobljeno ali preperelo hribino, t. j. za »melje«, je umevno, da rabi nepoznalec naravnega imena za ono višino v občini »Meljski hrib«, česar pa zgodovinski razvoj imena nikakor ne utemeljuje.

Posebnost slovenskega jezika je, kakor znano: **vse se pove čim krajše**. Zakaj bi Slovenec tvoril namesto »Meljnik« obliko »Meljski hrib«, ker se hrib itak vidi v naravi sami. Tudi nemški priseljenci niso napravili iz oblike »Meljnik« kakega »Mehelberg-a« nego »Melj-ang«, in ne govori nihče o »Dravi reki«, ker ve, da je »Drava« — **reka**, četudi nima pojma, da je izraz »drava« v prajeziku še isto kakor »reka«.

Tudi češki vinorodni »Mělník« ima isto zunanost in isto posebnost. — Ko se je pred par tedni neki praški vseučilišni profesor, potujoč po Sloveniji, ustavil v Mariboru, je slučajno omenil, da imamo tu ravno tak hrib ob Dravi, kakor je češki »Mělník« ob Labi. In ko je bil opozorjen, da se ta tudi tako imenuje, se je seveda zelo čudil, da so naši predniki povsod pod istim vtisom označevali isti predmet tudi z istim izrazom. Isto velja menda tudi za »Melling« na Gornje Štajerskem (okraj Mautern), dočim se mnogoštevilni »Mielniki« na Poljskem in Ruskem nanašajo na kraje, kje je mlin na veter.

Kakor znano, je naš »Meljnik« tudi izredno značilna točka že radi tega, ker služi kot dobrodošli pripomoček za določitev lege Maribora iz daljine. Če stoji kdo na razgledni plošči ob cerkvi na Ptuiški gori, mu bo vsakdo tolmačil krajsko obzorje približno tako-le: Maribora samega ni videti od tod; leži pa tam, kjer vidite oni belorisasti hrib, raz katerega se vedno melje.

Doslednost zahteva, da se ta hrib vnaprej uradno, torej tudi na naših vojnih mapah, imenuje brez dodatka »hrib«, torej **»Meljnik«**, kakor nekdanj. In ako se noče današnja občina iz bogve kakih malenkostnih razlogov imenovati »Meljnik« nego »Meljski hrib«, potem naj vendar rabi obliko »Meljski hribi«, ker je v njej strnjena več hribov. »Meljski hrib« označuje vedno samo en hrib, in če ta ni naš »Meljnik«, potem pa sploh nihče ne ve, kateri izmed drugih bi naj bil tu imenodajalen, ker se raz drugih ne **melje**.

14. »Vódole« ali »Udole«?

Iz raznih strani so došla vprašanja, da-li je oblika »Vódole«, kakor jo rabi tudi »Geografski Vestnik« III., za naselbino vzhodno od Maribora, pravilna odzno na kak neki jezikovno pomenja? — Ime je pohabljenno. — Glavno napako, t. j. da nima izraz »voda« v tem imenu nikake domovinske pravice, je menda za vselej odstranil že dr. Fr. Kovačič v »Časopisu za zgodovino in narodopisje« (X. st. 40).

Najstarejša znana oblika se je ohranila kot »Wdol« v listini iz l. 1259, toda začetni »W« še ima pridan mali nadstrešni »v« (= u), iz česar razvidimo, da se je ime takrat izgovarjalo kot nekako v glasu zalito »Vudol«. — Nadaljne zgodovinske oblike so bile: »Wodel, Wodal, Wuedel« in l. 1490 že »Wadele«, kateri se je končno pridružil »Wadelberg« v današnji avstrijski karti.

Če si sedaj hoče dotična občina priboriti nekdanje zgodovinsko ime, potem je to »Udól« ali pa »Udóle«, če ravno končnega »e« skozi ves srednji vek ne pozna nobena inačica. Začetni »v« je pa zgolj mašilo, ker Slovenec, posebno štajerski načelno besed z začetnim »u« ne rabi brez pritegnitve »v«-ja, kakor vidimo to pri izrazih: uš - vuš, uзда - vuzda, Uzmétinci - Vuzmétinci itd. Ta

beseda je tudi pri vseh drugih Slovanih še danes skoro vseskozi v rabi v prvotni obliki, kakor »udol« v staroslovenščini, »údolí« pri Čehih, »udóljak« pri Hrvatih, »udólie« pri Rusih, i. s. povsod kot označba za kako manjšo krajino, ki se je takorekoč **usedla**. Kdor si pa lego naše občine pogleda iz katesibodi strani, ta se bo prepričal, da dela res utis nekake **usede**, gnjače ali celo **ponikve**, nikakor pa kot dolina.

15. »Stojnci«.

Pri imenu te južnovzhodno od Ptuja ležeče vasi nam ni treba ničesar popraviti v pisavi, pač pa razjasniti njegov nastanek, in ker ga Nemci v nobeni dobi niso razumeli, zato ga tudi niso prevedli. Pisali so ga ali »Steyndorf« (l. 1286) ali »Staindarff im Nidern Traueld« (l. 1423), drugače pa: »Stoyankdorf, Stoyanken« (l. 1286).

Ime »Stojnci« se je izoblikovalo iz naših starih socialno-vojaških razmer, katere so pa bile po vsej Evropi enake. — Anglosasi so n. pr. rabili izraz »hundred« za osnovne oddelke deželne obrambe v posameznih grofijah, t. j. za oni del grofije, ki je postavil sto za boj sposobnih in za krajevno obrambo izvežbanih mož z medsebojno pogodbo, da prispejo v silo tudi drug drugemu na pomoč. — Stari Germani so tako obrambno organizacijo, katera je sploh služila v svrhu osebne, pravne in krajske varnosti, imenovati »cent«, in Nemci starejše dobe »Hundertschaft«. Pri nas Slovenci so bili to »stojnci«, in kjer je bil sedež take organizacije, tam je dobila čisto tudi naselbina na to naslanjajoče se ime, kakor baš naši »Stojnci«, drugod pa pravilneje »Stojce« (nemško: Stoitzen), »Stojno selo« in slično tudi po vsem slovanskem svetu.

Vas »Stojnci«, ki ima sama 120 ognjišč, je pa zlahka postavila 100 za obrambo sposobnih mož, dasi je očitno bila združena v to svrhu še z Meretinci, katera vas ima danes tudi 56 ognjišč, ker je služil Meretinski grad tej četi kot glavna opora pri obrambi in kot skupna orožarna.

Poveljnika take čete so Slovenci nazivali »stotnika, stojnika, stojana«. Čehi kot »setnik«, Hrvati, Srbi in Bolgari pa kot »satnika«. — Baš na tej podlagi so najbrž začeli jezikoslovci tudi deliti jezike in narode, t. j. da-li rabijo za številko »100« izraz »cent« ali »sat«, v »Centem« in »Satem« — Völker. Toda ta razpredelba jezikov je tako malenkostna in nezanesljiva, da so jo opustili skoro vsi resnejši jezikoslovci.

Klub za mrtve proglašanih

V Zedinjenih državah je bil pred kratkim ustanovljen nenavaden klub, namreč klub za mrtve proglašanih. Člani so oni vojaki iz svetovne vojne, ki se dolga leta niso vrnili domov in so bili pomotoma nato proglašeni za mrtve. Njihovo število je tudi v Zedinjenih državah zelo veliko. Klub ima predvsem gospodarski program. Vodil bo namreč za svoje člane procese proti zavarovalnicam, ki so po njihovem povratku zahtevale povrnitev zavarovalnin, ki so jih baje izplačale svojcem za mrtve proglašanih.

Pes pokopan z vojaškimi častmi

V Demnisonu v državi Ohio v Zedinjenih državah je poginil te dni pes Bing, ki je v svetovni vojni napravil ameriškim vojakom velike usluge in rešil mnogim življenje. Bing je imel nenavadno razvit sluh in voh. Vedno je namreč pravočasno zavohal približevanje strupenih plinov in dal vojakom znamenje, da pripravijo maske proti plinom. Na ta način je pametna žival mnogim rešila življenje. Po vojni je ameriška vlada priznala Bingu pokojnino v znesku 60 dolarjev. Ko je Bing pred dnevi poginil, so ga pokopali v Demnisonu z vsemi vojaškimi častmi. Sploh je bil Bing prvi pes, ki je bil v Ameriki deležen tako visokih častí.

PRAVI

:FRANCK:

vedno

odlična kakovost!

Kulturne vesti

Franc Hribernik: Mesto Šoštanj. Zgodovinski opis. Cena 20.— Din. Naše krajevno opisno slovstvo se v zadnjem času razveseljivo množi; komaj smo poročali o »Savinjski dolini«, že je izšlo v Šoštanju drugo slično delo, ki ga je napisal ravnatelj tamkajšnje meščanske šole g. Franc Hribernik. V njem je zbral zgodovinske podatke o mestu Šoštanju, pred vsem o cerkvah in šolah. Delo pa je le del, in sicer srednji del projektirane celote, ki bo obsegala tri zvezke, v katerih bodo opisani vsi važnejši zgodovinski, razvojni, kulturni, politični, upravni in gospodarski momenti, obenem z ostalimi geografskimi in drugimi podatki. Tako bo mesto Šoštanj, ki je širši slovenski javnosti le prav malo znano, dobilo lepo in pregledno monografijo, ki bo s pridom služila preprostemu ljudstvu in izobražencem, pa tudi mladini, učencem in dijakom. Knjiga se naroča pri mestni občini in pri autorju.

Prihodnje edicije Umetniške Matice.

Umetniška Matica v Ljubljani, ki si je svoje stališče razveseljivo utrdila, bo letos s svojimi edicijami bolj točna kakor je bila doslej, izdala in razposlala jih bo že v mesecu decembru. Naročniki, odnosno člani bodo letos dobili dva originalna lesoreza akademičnega slikarja Ivana Kosa, in sicer »Vintgar« in »Gorenjsko pokrajino«, razen tega pa tudi še monografijo slikarjev bratov Vidmarjev, ki bo poleg teksta obsegala še 30 reprodukcij v bakrotisku na najfinjšem papirju. Članarina, ki se lahko plača naravnost U. M. v Ljubljani ali pa njenim poverjenikom, znaša 24 dinarjev. Obenem pripravljamo U. M. knjigo o notranji opremitvi stanovanj, ki bo bogato ilustrirana. Člani je bodo dobili po izredno znižani ceni.

Golouhova drama »Križa« je bila prevedena na nemški jezik in bo najbrže izšla v Berlinu.

Ivan Cankar: Zbrani spisi X. Nova založba v Ljubljani je 10 dni izdala deseti zvezek Cankarjevih zbranih spisov, ki vsebuje naslednje povesti: V samotji, Smrt in pogreb Jakoba Nesreče, Aleš iz Razora, Marta in Črtice 1905 do 1906. Uvod in opombe je zopet napisal dr. Izidor Cankar. S tem zvezkom je zaključena izredno važna pisateljeva dunajska doba tik pred vrnitvijo v domovino, kjer je potem stopil v krog takratnega javnega in političnega življenja, kar je imelo tako globok upliv tudi na njegovo literarno delo. Najvažnejši del tega zvezka je brez dvoma fragment romana »Marta«, ki doslej sploh še ni bil objavljen. Obsega šest krepko in silno optimistično pisanih poglavij in je velika škoda, da Cankar tega projekta ni dovršil. Kakor napoveduje založnica, bodo nadaljni zvezki zbranih spisov izhajali zopet redno in bo 11. izšel letos za Božič. Zvezek stane, glede na vezavo, 68, 80, 86 in 110 dinarjev.

Sedma številka »Modre ptice« je te dni izšla in prinaša poleg raznih prispevkov M. Javornika, Antona Ocvirka, Janko Glaserja itd. tudi večjo razpravo Josipa Vidmarja o Otonu Župančiču kot prevajalcu in študiju o angleškem pisatelju in dramatikju Jahnju Galloworthyju. Revija postaja polagoma iz strogo literarno-znanstvene tudi beletristična in se krog nje grupirajo vsi mlajši slovenski pisatelji in pesniki.

Zadnji zvezek »Našega roda«. S sedmo številko je nov mladinski mesečnik »Naš rod«, ki ga izdaja UJU v Ljubljani, zaključil svoj prvi letnik. Zadnja številka je v prvi vrsti posvečena skavtizmu. Ostali del izpolnjuje zabavno in poučno gradivo. Prihodnje šolsko leto bo »Naš rod« izhajal bolj redno kakor je letos in bo obsegal 10 števk. Cena ostane ista.

Vse v tej rubriki navedene knjige so dobile tudi v knjižarni Tiskovne zadrugo na Aleksandrovi cesti.

Odmevi, Pomlad. V za slovenske razmere naravnost razkošni opremi je izdal Petruška tretji, pomladanski zvezek svojega literarno-kulturnega zbornika »Odmevi«, ki je tudi po obsegu, 148 strani četrtinke, impozantna edicija. V njej je zbral 52 autorjev: pesnikov, pripovednikov, znanstvenikov, kritikov in slikarjev, tako da je tudi v tem oziru dosegel rekord, ki se doslej še nikomur ni posrečil. V splošnem je ta številka že veliko bolj pregledna in tudi kvalitativno močnejša, čeprav bi bil marsikaj na korist splošne vrednosti lahko izpuštil, posebno liriko, ki jo je v zborniku gotovo preveč in le malokdaj sega nad povprečnost. Bilo bi gotovo bolje, ko bi namesto take in podobne drobnarije objavil kakšno daljše pripovedno delo, saj prostora ima za to dovolj na razpolago. Izgleda pa, da so »Odmevi« že doslej dovolj izpričali upravičenost svoje eksistence in da bodo, primerno reformirani, lahko postali odlična slovenska slovestveno-kulturna revija.

Posebno velike vrednosti so pa v tej številki razna pisma, kakor Trdinova, Turnerjeva itd. V seznamu sotrudnikov so tokrat: Ant. Adamič, Jan Baukart, D. Bitenc, Al. Bolhar, B. Borko, I. Cankar, St. Cuderman, dr. S. Dolar, D. M. Damjančič, Z. Fakin, E. Gangl, M. Gaspari, O. Gaspari, J. Glaser, Cv. Golar, D. Gorinšek, Fr. Horvat-Kiš, dr. K. Jug, L. D. Jurkovič, E. Justin, J. Kač, M. Komarova, M. Kragelj, M. Kunčič, dr. I. Lah, R. Maister, D. Majcen, M. Maleš, Ks. Meško, Fr. Milčinski, J. Nardin, Z. Ocvirk, P. Pehani, V. Perhavec, I. Peruzzi, A. Peterlin-Balog, N. Pirnat, Mira Pregelj, J. Premk, A. Rapč, Rad. Rehar, dr. I. Robida, Fr. Roš, J. Samec, J. Selan, M. Simončič, Fr. Slokan, H. Smrekar, G. Strniša, Henrika Šantel, K. Špur, Muropoljska, M. Šubic, I. Tominec, Fr. Tratnik, Janez Trdina, dr. A. Trstenjak, dr. P. Turner, J. Vandot, dr. Fr. Veber, dr. B. Zarnik, Fr. Zbašnik in dr. Fr. Zbašnik.

7 novih svetovnih rekordov tekom par dni.

Francoski mornariški podporočnik Paris je na svojem poletu s hidroavionom, letečim v zaprtem krogu, postavil od zadnje nedelje 7 novih svetovnih rekordov glede brzine in daljev z obteženim krovom. Letalo je bilo obteženo s 1000 kg.

Železnice na Češkoslovaškem, glavne in lokalne, merijo skupno 13.533 km. Češkoslovaška je že l. 1923 vse železnice podražila.

Promet na naši rivljari

je bil do začetka junja zelo živahen, ta mesec je nekaj zaostal. Vendar je celokupni letošnji tujski promet na Jadransko že za 1522 oseb večji nego je bil lanski. Opaža se, da je letos manj Nemcev iz rajha, pač pa več Poljakov in Madžarov. Po zaključku šolskega leta je pričakovati še večji obisk.

Bogati marakeški paša

DENARNI MOGOTEC, KI ODSTAVLJA IN NASTAVLJA KRALJE. — ODKOD NJEGOVO PREMOŽENJE.

Maroški sultan, ki se mudi sedaj v Franciji, kjer ga sprejemajo povsod z vsemi častmi, kakor evropske vladarje, v južnem delu svoje države nima skoro nobenega zanimanja za tamkajšnje plodne pokrajine, kamor tudi zelo redko prihaja. Pravi gospodar, s katerim mora računati tudi francoska kolonijalna oblast, je namreč tamkaj marakeški paša Hadži Tami, znan pod imenom odstavljalec kraljev. Marakeški paša je svoječasnno vrgel sultana Muleja Hafida in potem priporočil Francozom Muleja Jusufa, očeta sedanjega sultana. Upliv tega paše je naravnost ogrožen in zato je seveda Franciji mnogo ležeče na tem, da živi v dobrih odnošjih z njim.

Marakeški paša vrši izredno strog režim v svojem kraju. Boje se ga bogatini, vse ga sovražijo, vendar nima nikdo poguma, da bi se uprl kakemu njegovemu ukazu. Ljudje ga tajno nazivajo — psa. Vse njegovo delo obstoja v samih spletkah. Ogromno premoženje, obstoječe iz palač, vrtov, rudnikov itd. si je znal pridobiti v razmeroma kratkem času. Njegova palača z naravnim parkom zavzema cel del mesta in je urejena izredno razkošno. V veliki sprejemni dvorani je koncertiral nedavno najznamenitejši pariški orkester, ki je prišel na njegovo osebno povabilo v Maroko.

Marakeški paša je imel v svoji palači lani 6 mesecev zaprtega svojega brata, ker mu ni hotel prodati nekega oličnega vrta. Šele, ko je končno vendarle podpisal prodajno pogodbo, ga je zopet izpustil.

Nekoč je bil pozvan k paši bogati Mustafa, o katerem je bilo znano, da ima mnogo zlatih dukatov. Paša mu je predlagal, da naj deli svoje premoženje z njim. Mustafa je bil toliko nepreviden, da je predlog odklonil in pričel prisegati, da sploh nima tako mnogo denarja. Ta nesrečnejš potem 2 leti ni prišel domov, ker je bil ves ta čas »gost« ljubeznivega paše, ki ga je zaprl v temno klet in mu dajal samo kruh in vodo. Sorodniki Mustafe so se končno obrnili na francosko vlado za pomoč, nakar je ta zahtevala od paše pojasnila. Toda paša je odgovoril, da je Mustafa prostovoljno ostal pri njem, ker se mu pač silno dopade. O tem se lahko vsakdo takoj prepriča. In res, ko so prišli odposlanci francoskega guvernerja, se je pojavil Mustafa pred njimi v krasni obleki in jim je slovesno izjavil, da nikakor ne želi sploh še kdaj zapustiti hišo svojega »dobrotnika«. Vedel je pač dobro, da bi ga veljalo življenje, če bi se francoskim uradnikom pritožil nad krutim postopanjem paše. Dve leti je bilo treba, dokler ni bil Mustafin odpor končno strt in je paša dosegel, kar je poprej hotel. Sedaj živi Mustafa zopet doma in se je tudi že

sprizajnil s pašo; iz previdnosti pa je dal prepisati svoje premoženje na ime nekega angleškega državljanca.

To so metode marakeškega mogotca, ki ga v vsem posnemajo tudi njegovi nameščenci in podrejeni mu dostojanstveniki. Za vse, kar paša izsili od njih, se maščujejo potem nad drugimi, ki jih neusmiljeno izmzgavajo. In vendar ni nikogar, ki bi si drznil nastopiti proti temu nasilniku. Fatalizem pomaga Marokancem, da gredo preko teh strašnih stvari. Vse je usojeno — pravijo oni — in tega ni mogoče izpremeniti.

Čebele ustavile vlak

Iz Pariza se poroča: Čisto svojevrstna nesreča je v torek v bližini Orleansa za nekaj časa ustavila ves promet na kolodvoru Marmande. Nekaj tovornih vlakov je peljal veliko število čebelnih panjev. En panj se je med vožnjo odprl. Čebelar vožnja po železnici gotovo ni nič kaj prijala. Z vso besnostjo so namreč napadle vse vlakospremne osebe. Železničarji so prestrašeni pobegnili na vse strani. Vlakovodja je bil tako težko ranjen od številnih pikov, da so ga morali takoj odpeljati v bolnico.

Anekdote

Odličen profesor študentom, ki so bili zaposleni v sekcijki dvorani:

»Prosim Vas, gospodje, odložite sedaj nože in vzemite prste v roke!«

Znamenit kirurg je pričel svoje predavanje s sledečimi besedami: »Gospodje, prejšnjo uro smo si ogledali zunanjo obliko in sestavo želodca. Sedaj pa pojdemo naravnost v žolodec!«

Profesor med svojim predavanjem: »Proti bolezni, katero sem Vam pravkar opisal, smo našli dosedaj kljub marljivemu raziskovanju le dve sredstvi in obe ne pomagata nič!«

Tromotorni Fordov avijon v Zagrebu.

Te dni je priletel v Zagreb na borongajski aerodrom največji potniški avijon, kar jih je dozdaj k nam prispele, veliki tromotorni avijon Ford, ki ga bo češkoslovaška družba za zračni promet stavila v obrat na progi Praga—Bratislava—Zagreb in obratno. Potniški promet med Zagrebom in Prago se bo otvoril 1. julija. Za to zvezo vlada velik interes, pa tudi za zvezo Zagreb—Sušak, ki bo poturno vožnjo z brzovlakom skrajšala na 1 uro zračne vožnje preko romantičnega Gorskega kotra.

Novo srednjo-tehnično šolo bodo še pred jesenjo otvorili v Skoplju. V nedeljo se je vršila tozadevna konferenca pod predsedstvom bana Žike Laziča.

Šport

Mednarodne rokoborbe v Unionu

Tudi včerajšnje rokoborbe so zopet napolnile unionsko verando. Zanimanje za prireditve je sploh vedno večje.

Včeraj sta se najprej borila madžarski prvak Bognar in italijanski prvak srednje kategorije Marko de Petri. Kakor je bilo pričakovati, je zmagal Bognar, ki je v 14 minuti nadvaldal Italijana z utisnjenem mostu. Marko de Petri se je dokaj žilavo branil in uživa radi svoje fair borbe splošne simpatije.

Druga borba med avstrijskim prvakom Kawanom in Jugoslovonom Janešem je bila zelo zanimiva in fair. V prvem delu borbe je bil Kawan dokaj v premoči, vendar mu ni uspelo odločiti boj v svojo korist. V drugem delu je bil Janeš zelo ofenziven ter je Kawana večkrat potisnil v parter. V 15. minuti je Kawanu uspelo dobiti Janeša v svoj nevarni dvojni nelson, v katerem ga je imel do 2. minute pred koncem, ko se je Janeš posrečilo osvoboditi se opasnega »vijaka« Avstrijca. Borba je ostala neodločena.

Najzanimivejša točka je seveda tudi včeraj ostala za zaključek. Bila je to napeta odločilna borba med Čehom Jandero in Bolgarom Beličem. Oba borca sta pokazala izredno lepe momente. Čimbolj se je borba bližala h koncu, tembolj je bil Belič v premoči. V 24. minuti je Jandera riskiral silno nevaren bočni prijem, ki ga je Belič s krasnim premetom pariral ter položil Čeha na pleča.

Publika je obema borcema priredila viharne ovacije. Ob tej priliki bi apelirali na občinstvo, naj zasleduje borbe le s sportnega stališča in naj opusti vsako žalitev pravilno borečega konkurenta, najsi bo te ali one narodnosti.

Današnje rokoborbe.

I. Prvak Madžarske v srednji kategoriji Bognar proti židovskemu šampionu Beli Weiszu; II. avstrijski prvak Kawan proti Bolgaru Beliču; III. Češki šampion Jandera proti prvaku Italije v srednji kategoriji Marko de Petri.

Svojega očeta prodal

Tudi dandanes se še dogajajo pravljice. S takim pravcatim pravljiskim dogdom se je nedavno bavilo okrajno sodišče v Varšavi. Krošnjar B. je bil sicer ubog, a zelo pošten branjevec. Ko je prišel pred dvema letoma k mlademu posestniku N., da bi kupil od njega stare kože, ki jih je običajno kupoval, mu je ta odgovoril, da mu takoj za smešno nizko ceno 10 cekinov proda staro kožo, toda samo pod pogojem, da plača denar, še predno je videl kožo.

Krošnjar je bil s tem zadovoljen in je plačal dogovorjeno vsoto. Ko je zahteval nato kožo, ga je kmet N. peljal v svojo sobo, pokazal s prstom na svojega sivolasnega očeta in rekel: »To je ona stara koža, katero sem ti prodal!«

Krošnjaru se je starček zasmilil. Čeprav je bil sam velik siromak, se je odločil, da mu pomaga. Odpeljal ga je na svoj dom in delil z njim dobro in slabo. Šest mesecev je živel starček v največjem zadovoljstvu pri krošnjaru, ves srečen, da je prišel proč od svoje-

ga hudobnega sina. Lepega dne pa je nenadoma dobil iz Amerike obvestilo, da mu je tamkaj umrl brat zapustil 1.200.000 Din. Postal je torej čez noč premožen človek. Hotel se je izkazati hvaležnega svojemu dobitniku in ga je v svoji oporoki imenoval za glavnega in edinega dediča svojega premoženja. Kmalu nato je starček umrl in premoženje je postalo last siromašnega krošnjarja.

Šele sedaj se je sin spomnil svojega očeta in je pričel izpodbijati njegovo oporoko. Stvar je prišla tako pred sodišče, ki pa je starčovo oporoko potrdilo in je postal tak krošnjar končno pravomočni dedič premoženja.

Tudi danes se torej še dogaja, da najde dobro delo tudi hvaležnost.

Amerikanec, ki razsipa z denarjem

Že nedavno so listi poročali o razsipnem Amerikancu John Kargu, ki je v Dubrovniku in Ljubljani vzbujal pozornost s svojim načinom luksurijskega življenja. Tako je plačeval po 1000 Din v hotelih, kjer je najemal velike luksuzne apartmane, se je vozil z avtomobilom, ki so ga morali spremljati vedno še po trije drugi avtomobili, je plačeval bajne vsote za razne pogostitve itd. Sedaj poročajo, da se je pripeljal te dni zopet v našo državo in si najel posebni vlak od Jesenic do Splita. Že danes se je pripeljal s tem vlakom do Karlovca in odpoval naprej do Splita. Vlak ga stane 20.000 Din.

Izumitelj narkoze

Narkoza je stara približno 100 let. Njen izumitelj je bil mladi angleški zdravnik Hill Hickmann, ki je delal l. 1824 vsemogoče poizkuse s psi in mačkami. Pri tem je dognal, da je narkoza prinesla živalim velika olajšanja. Zato je prišel na idejo, da bi se narkoza z uspehom uporabljala tudi pri ljudeh. Toda tedaj nihče ni verjel v izum mladega zdravnika, ki je umrl v starosti 30 let v veliki bedi in močno razočaran. Šele 20 let po njegovi smrti je njegov izum preizkusil neki zdravnik, nakar sta bila kloroform in eter uvedena v vseh bolnicah.

Velika jugoslovenska razstava v Ženevi se bo vršila meseca septembra povodom zasedanja Društva narodov. Razstava ima namen, da v tekstu in sliki pokaže velik kulturni in ekonomski napredek Jugoslavije od ujedinjenja do danes.

Silna brezposelnost v Angliji.

Iz Londona javljajo, da je bilo 16. junija v Angliji 1.885.000 brezposelnih, za 110.193 več nego 2. junija t. l. in za 762.587 več nego 16. jun. lanskega leta. Nad 100.000 vlagateljev pri poštni hranilnici.

Te dni je uprava poštno hranilnice v Beogradu zabeležila, da je število vlagateljev hranilnih vlog prekorajilo 100.000. To je tekom 4 let, ko je bilo premagati marsikako oviro, vsekakor lep uspeh.

Novi rudarski zakon

bo tekom tega tedna v ministrstvu za šume in rude na podlagi mišljenj strokovnjakov in zainteresiranih korporacij končno redigiran in stiliziran in nato izročen v pretres vrhovnemu zakonodajnemu svetu.

Brez strokovnjaka

PETELNOVA OČALA SO NAJBOLJŠA

J. PETELN

1871

Maribor, Gosposka ul. 5

Diplomiran in državno preizkušen optik

Pomerjenje vseh očal

nobenih očal!

„Vodnik po Beogradu“

z načrtom mesta se dobi v kolodvorski knjigarni.

Najboljši

742

in najcenejši nakup nogavic, rokavic, perila ter vseh modnih in šiviljskih potrebščin

Modna trgovina

ANTON PAS

Maribor, Slovenska ul. 4

Najlepše

kopalne obleke,

kakor tudi

moderne pyjama,

svilene obleke

se dobijejo

samo v

1872

Trgovskem domu

Michel Zévaco

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

128

Par ljudi, ki so bili ostali na dvorišču, jo je slišalo... Videli so moža, ki je bežal, v obžgani obleki, z izbuljenimi očmi in strašnim obrazom, ter bežeč odnašal žensko v svojem naročju... Planili so, da bi ga obkolili...

»Prostor! Prostor!« je grmel Ragastens.

»Ubij, Ubij!« je klical Lukrecija.

Troje bodal se je zablislilo v zraku. Ragastens je drl naprej. Prvo bodalo ga je zadelo na desni rami ter mu na široko prerezalo meso... Ves pe- neč se je obrnil, in napadalec je zakričal v blazni bolečini: Ragastens mu je bil, kakor volk, napol pregriznil zapestje...

»Prostor! Prostor!«

Tisti hip se je zavrtel Spadacappov meč v strašnem kolobarju... Dva napadalca sta se zgrudila s preklanimi čepinjami.

»Naprej, gospodar!« je klical Spadacappa.

Ragastens je planil proti vratom. Za njim se je bliskal Spadacappov meč. Vrata so bila prekoračena!

Spadacappa mu je sledil, kakor hitro je za sklep ubil še enega preganjalca. Za njim Giacomo, ki je potegnil vrata za seboj, da so se treskoma zaprla.

»Signal za »Stelo!« je kriknil Ragastens.

Spadacappa je stekel naprej; Ragastens pa je bežal prot morju, prepadel, možgani kakor v ognju,

in čimdalje nežneje stiskal ljubljeno v svojem naročju, ki je njena bleda glava počivala na njegovi razgaljeni in okrvavljeni rami, raztrgani od stražnikovega bodala!...

Tam v noči se je na skali mahoma užgalo dvoje ognjev. Bilo je znamenje, ki ga je Spadacappa dal lastniku »Stelle«, ki je, skrita za neko pečino, čakala svojih pasažirjev...

»Naprej!« je mrmral Ragastens, čuteč, da ga zapišajo moči; samo z nadčloveškim naporom volje se je mogel še držati pokoncu...

Že je slišal odbijanje morja na skalnatem obrežju... Že je videl skalo, kjer so svetili ognji v mor- sko noč...

»Naprej!« je zahropel še enkrat.

Zdaj je čul tudi umerjeno veslanje čolna, ki se je bližal obrežju... Naenkrat se je za njegovim hrbtom oglasilo kričanje...

»Preganjajo nas!« je izpregovoril Giacomov glas v Ragastensovi bližini.

»V čoln! V čoln!« je začul krik od brega.

Ragastens se je zagledal na obrežju... Kakor v sanjah, je zagledal v čolnu Giacomo in Spadacappa, in poleg njiju mornarje z dvignjenimi vesli...

Ta hip so se pojavile za njegovim hrbtom luči plamenic...

Ragastens je dvignil roke pred seboj, in na njih Primavera; s poslednjim naporom se je pognal v čoln, ki je zletel po vodi, dočim se je napolnil breg z onemoglim preklinjanjem kakih tridesetih preganjalcev, ki niso mogli za bežeti.

Ragastens, dospevši v čoln, je hropeče zavzdihnil ter se zgrudil brez zavesti... Padeč njegov je

vzdramil Primavera; z nepopisnim začudenjem se je ozrla naokrog ter zagledala naenkrat blede in okrvavljene, razmršene in spačeno vitezovo glavo... Vzklika ni bilo iz njenih ust!... Zdelo se ji je, da sanja... In kakor v sanjah, je vzela to glavo v svoji dve dlani, objela mu vrat z obema rokama ter rahlo, čisto rahlo, z vzhvičenjem v očeh, zastrtih od neskončne nežnosti, pritisnila na blede čelo dolg, drhteč poljub, v katerem je trepetala vsa njena ljubezen...

LXXV.

Poslednje besede Rose Vanozzo.

Abat Angelo je bil zbežal, ves neumen od vese- lja, ravno, ko je Maga kriknila papežu:

»Ta duhovnik ne bo umrl! Ti sam umreš, Ro- drigo! Kajti pil si iz srebrne... iz zastrupljene ča- še!...«

Angelo se ni vprašal, kaj se bo zdaj zgodilo. Tudi izvedeti ni poizkušal. Edina njegova misel je bila: bežati!

Naenkrat pa je zadel ob zaprta vrata. Obstal je, ves zasopel: črn dim ga je obdajal... Bližina nove nevarnosti mu je vrnila vso njegovo hladno- krvnost.

»V gradu je ogenj!« je zamrmral.

In poizkusil je odpreti vrata... Z grozo je za- pazil, da so zaklenjena od zunaj. Kdo jih je zakle- nil?... In zakaj?... Stekel je nazaj, odkoder je prihajal. Ni se mogel ogniti, da ne bi šel po hodni- ku, kjer je bilo papežovo stanovanje... Prestrašeni abat je hitel v tisto stran... Videl je neko sobo odprto in je planil vanjo...

V najem oddam trgovini z mešanim blagom tik okrajne ceste v mariborski okolici. Cenjene ponudbe na upravo lista pod: »Promet«. 1864

Trgovskega vajenca za tehniško, avtomobilsko in gumeno stroko, sprejme Jos. Moravec, Maribor. 1869

V vili pri parku, Trubarjeva ul. 11 oddam takoj 1 sobo z 2 posteljama, in druga z 1 posteljo. 1870

Učenke sprejme šivilja Olga Černe, Vojašniški trg 2. 1868

Dekle za vse, ki razume nemščino in kuhanje sprejme takoj ali pozneje Gariboldi, Mai- strova ul. 11-I. 1875

Otomana lepa Din 400. Kuhinjska kredenca, belo barvana, na prodaj. Židovska ul. 4. 1862

Pridnega vajenca takoj sprejemem, A. Sajko, krojač za civil in uniforme. Ob železnici 8. 1860

»Ada« otomana, lepa, praktična za vsako družino Din 550-650. »Ada«, Židovska ul. 4. 1863

Prodaj hišo z lepim prostim stanovanjem, veliko sobo in vrtom. Posebej še tri stano- vanja s pritliklinami. Pismene ponud- be pod »Ugoden nakup«. 1857

Hlišnika (dve osebi) sprejemem. Maribor, Čarova ulica 2. 1846

Sobo, novo opremljeno, električna luč, poseben vhod takoj od- dam boljšemu gospodu ali gospodični. Stritarjeva ulica 5 I. Na željo tudi hra- na. 1848

Mizarstvo Ciril Razboršek, Taborska ulica 22, izdeluje pohiš- vo in renoviranja. XV

Hitro popravilo ur, ceneno in točno z 1-5letnim jamstvom pri tvrdki A. Sto- jec, Maribor, Jurčičeva ulica št. 8. Po stenske in stoječe ure se pride na dom. XVII

Časopisni inserati pri Hinko Sax, Grajski trg. 1654

Posečajte hotel, restavracijo »Mariborski dvor« Oset. Prenočišča, kopalnice, garaže, hotelski avto. 1677

Gramofone popravljajo najbolje in najceneje meha- nična delavnica Justin Gustinčič, Tat- tenbachova ulica. 14. 602

Predtiskanje najmodernejših vzorcev, kakor tudi popravilo svilenih nogavic v ateljeju za perilo Rupnik, Slovenska ulica 20. 833

Nove razglednice

Izšlo je 60 krasnih posnetkov Maribora in okolice. Za preprodajalce odgovarjajoče cene. Trgovina s papirjem F. Novak, Go- sposka ulica. Založba 170 krajevnih posnet- kov. 1256

Elektroinštalacije, montaže vil, stanovanj, tovarniških po- slopij vsaka montažna popravila, po- pravila motorjev najcenejše izvršuje Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ul. 16. Velika izbira svetilk, elektroblaga, motorjev po konkurenčni cen. XII

Lepo, opremljeno, solčno sobo v centru mesta z uporabo kopalnice takoj oddam. Naslov v upravi lista. 1847

Lepo opremljeno večjo sobo, z električno lučjo, pritličje takoj od- dam. Na razpolago tudi glasovir. Na- slov v upravi lista. 1850

Spreten trgovski vajenec se sprejme. Manufakturna trgovina Anton Poš. Aleksandrova c. 27. 1845

Prodaj malo posestvo v Mariboru, Koroška cesta 95. Obsto- ječe iz hiše nekaj vrta in sadonosnika. Ker je pri hiši hlev za štiri konje in dvorišče za vozove, je prikladno za voznike (Fuhrwerke). Informacije da Strmšek Josip, Celje, Strossmayerjeva ulica 3 pritličje. 1843

Sprejemem otroka na dobro hrano. Pobrežje, Gozdna ulica 31. 1842

Vajenca ali vajenko sprejme takoj specerijska trgovina Vid Murko, Meljska cesta 24, Maribor. 1840

Elegantno meblovano sobo v vili ob parku takoj oddam. Naslov v upravi lista. 1831

Za potovanje: potne kovčke in torbe, v veliki izbiri od navadne do najfinejše vrste. Kov- čeki za avto in kolekcijo vzorcev po naročilu. I. Kravos, Maribor, Alek- sandrova 13. 1763

Sobo in črkoslikanje, barvanje fasad izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska uli- ca 3 za kavarno »Astoria«. IX

Stole vpletam s prvovrstno trstiko in sprejemam v popravilo vsakovrstne košare in sita. Josip Antloga, košarski in sitarski mojster, samo Trg svobode, zraven mestne tehnične. 529

TRENCH COAT

za
dame in gospode
IDEALNO OBLAČILO
za
zimo in leto!

L. ORNIK
KOROŠKA 9.

KOLESARJI!

Pomnite, da Vas postreže me- hanična delavnica in trgovina

Justina Gustinčiča,
MARIBOR, TATTENBACHOVA ULICA 14,
vedno in vselej z nizko ceno in dobrim
blagom.

Da je to res, se lahko sami osebno prepričate.

V cvetu svoje življenjske pomladi je včeraj dne 26. junija 1930, ob 3. uri popoldne, nepričakovano preminula naša ljubljena hčerka, ozir. ne- čakinja in vnukinja, gospica

Vera Kutinova

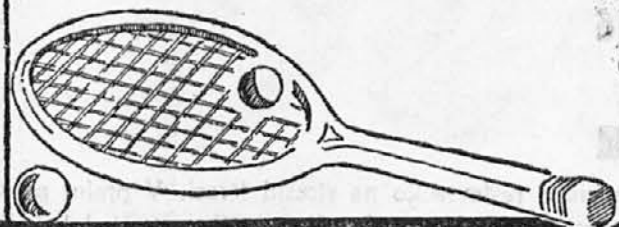
učenka 4. razreda vadbice kr. ženskega učiteljskega v Mariboru.

Pogrebni obredi se bodo opravili na pobrežkem pokopališču v so- boto ob 4. uri popoldne. 1859
boto, dne 28. junija 1930 ob 4. uri popoldan.
Maša zadušnica se bo brala v tukajšnji frančiškanski cerkvi dne 30. junija 1930 ob pol 7. uri.

Maribor, dne 27. junija 1930.

Franz in Ana Kutin, starši; Dana, sestra; Anton Kutin, vad. učitelj, stric; Marija Stipčič, stara mati.

Bell sport.

Din. 89.-

Din. 89.-

Din. 89.-

Najbolj priljubljeni čevlji za tenis poletni sport iz močnega angleškega platna in zelo trpežnim crepe-podplatom.

Rata

Penzionat Matilda Korman na Cinzatu

Fala pri Mariboru.

Krasna solčna lega poleg divnih gozdov, višina 650 m, 20 min. od postaje. Penzion dnevno 60 Din z uporabo lastnega kopališča. Prvovrstna oskrba.

1856

PIJTE ZA ŽEJO IN OKREPITEV

„Chabeso“

Brezalkoholna, osvežujoča namizna pijača, pripravljena z mlečno kislino, brez vsake umetne barve in čistim sladkorjem. — Zahtevajte povsod »ORIGINAL - CHABESO«. Vsaka CHABESO-steklenica predvidena je s pasico in oznako »Original-Chabeso« zaprto. Z zakonom zaščiteno. — Tovarna „CHABESO“, Maribor, Aleksandrova 162a

1500

Kontoristinja

z daljšo prakso, perfektnim znanjem srbohrvaške in slovenske stenografije ter strojepisja dobi mesto. Ponudbe pod „Perfektna“ na upravo tega lista.

1867

MADE IN ENGLAND

DUNLOP

guma sigurnost
trpežnosti
in največje
kilometraže

1883

Gen. zastopstvo za Jugoslavijo:

Zlatko Kardoš
Zagreb, Jurišićeva 3

je znatno bolj zdrava in zanesljiva. Zahtevajte jo povsod izrecno.

Inserirajte v „Večerniku“

Vinotoč

lastnih pridelkov
in sicer jabolčnik
D 5.-, staro vino D
12.- in 14.-, novo
vino 16.- D v sen-
čnem, prahu pro-
stem parku je otvor-
jen v Lažeršpergu
vila Derwuschek

PARNA BARVARNA IN
KEMICNA CISTILNICA
PAVEL NEDOG
Gospodsk. ul. 33, telefon 2170
Razlagova ul. 22, telefon 2282

Eksportna hiša „LUNA“ lastnik A. Pristernik

Aleksandrova cesta 19 MARIBOR Aleksandrova cesta 19

Bogato izbrana zaloga:

Poletne majice za otroke komad od Din 11.— naprej
Veslaški jopiči za gospode komad od Din 24.— naprej
Kopalne hlačke komad od Din 12.— naprej
Kopalne obleke komad od Din 35.— naprej
Kratke nogavice za otroke par od Din 6.50 naprej
Kratke nogavice za dame par od Din 10.— naprej
Kopalne čerice komad od Din 8.— naprej
Gumijasti kopalni pasovi komad od Din 6.— naprej
Sokolske majice komad od Din 20.— naprej

Nadalje velika zaloga čipk, vezenin, svilenih trakov, čevljev iz jadravine, sandal, kravat, srajc, ovratnikov, ženskih in moških nogavic itd. XXI

Podpisani mariborski denarni zavodi objavljajo, da so sklenili z ozirom na znižanje oficijelne obrestne mere, obrestovati vloge na knjižice in na tekočih računih z veljavnostjo od 1. julija 1930 do preklica

1. vsak čas razpoložljive vloge po

5%

2. vezane vloge po

7%

1876

MARIBOR, dne 27. junija 1930.

Celjska posojilnica d. d., podružnica Maribor,
Jugoslavenska udružena banka d. d., podružnica Maribor,
Ljubljanska kreditna banka, podružnica Maribor,
Mariborski kreditni zavod, Maribor,
Mestna hranilnica, Maribor,
Spodnje-štajerska ljudska posojilnica, Maribor,
Prva hrvatska štedionica, podružnica Maribor,
Zadružna gospodarska banka d. d., podružnica Maribor.

Kaj je za vlagatelja najvažnejše?

Popolna varnost njegove naložbe!

Zato nalagajte svoje prihranke v

OBLASTNI HRANILNICI MARIBORSKE OBLASTI

za katero jamči **DRAVSKA BANOVINA** z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo.

Centrala: MARIBOR, Trg svobode 3

Podružnica: CELJE, Cankarjeva ulica 11
(Prej: Južnoštajerska hranilnica)

Najugodnejše obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu. Vskovrstna posojila pod najugodnejšimi pogoji.
Vlagateljem izven Maribora in Celja na razpolago položnice.

1218

Kavarniška restavracija na strešnih terasah

hotela „OREL“

Otvorili smo novo z vsem konfortom opremljeno kavarniško restavracijo na strešni terasi. V prahu prosti in sveži zračni višini s krasnim razgledom se nudijo prvovrstne tople in mrzle pijače vseh vrst, sladoled, likerji itd. Vsak večer izvzemši ponedeljka in petka koncert. Na razpolago so vsi tu- in inozemski časopisi. Vsem cenjenim gostom je za lažji dostop terase dvigalo (lift) brezplačno v uporabo.

1853

Kokos - preproge predpražniki
linolejom velour in
houcle preproge

Weka' Maribor

Uvažujte naše
zelo znižane cene
pri znani
prvovrstni kvaliteti!
Wögerer, Slovenska 9

1801

Spominjajte se CMD!

Najmodernejša
kopalne obleke
s primernimi kopalnimi čepicami
in čevlji dobite pri nas. Velika izbira
frotté-bлага za kopalne plašče.
Pri nas dobite tudi za mal denar
neka lepega, prosimo, le obiščite nas.

C. Büdefeldt, Maribor

Motvoz
(špaga)

vrvi,
štrange,
gurte,
galanterija, drobna-
rija, pletenine, papir
i. t. d.

Na debelo 1858
in na drobno!

Drago Rosina
MARIBOR
VETRINSKA ULICA 26.

STAMPILJE
T. ŠOKLIČ
MARIBOR

TOVARNA GLASBIL IN GRAMOFONOV

**MEINEL
&
HEROLD**

Gramofoni	od Din 298—	dalje
Mandoline	136—	"
Violine	95—	"
Gitare	207—	"
Trombe	505—	"
Ročne harmonike	85—	"

3361

PRODAJALNA: TRG SVOBODE
Nova Scherbaumova zgradba

Zahtevajte povsod „Večernik“!

Poiskusite naše nove pekarske specialitete

kakor: **Stole a la cokosette**, sijajne v okusu in trajne

Samostanske rogličke iz francoskega testa

Pravi tirolski sadni kruh (ni za zamenjati z drugimi izdelki) v vsaki velikosti, trajen

Gastelski prepečenec v vseh oblikah, izvrstno čajno pečivo, veselje vsake gospodinje

Pravi opatijski prepečenec, izvrstnega okusa

in naši vsestransko znani in priljubljeni **orehovi roglički**, **požunjski upognjenci** - n vinske palčice, vančasti kolači itd.

Pekarna Schmid, Maribor, Jurčičeva ulica 6

Preprodajalci popusti!

Pošilja se na vse strani!

Lepa obleka za mal denar

Dobro moško blago v vseh barvah in modernih vzorcih, 3 m za kompletno obleko samo **Din 180—**.
Cela obleka po sporočilu prsne širine, trebušnega obsega in hlačne dolžine **samo Din 330—**.

Vpošiljatev se izvrši pri predplačilu zneska ali po povzetju franko vsake pošte, nezacarinjeno.

Arnold Weisz,
expedit, **Levice 42 CSR.**

1524

Sanatorij v Mariboru

1117

Gospokä 49 Tel. 23-58

Najmodernejša urejen za operacije.
Električni zdravilni aparati: diatermija, višinsko sonce, tonizator, infrardeča žarnica. Cene zmerne.

„Edelweiß“ 1900 v Mariboru

V nedeljo, dne 6. julija 1930

velika ljudska veselica

povodom 30letnice obstoja, pod košatimi lipami na vrtu g. Anderle v Radvanju.

Dve godbi! Začetek ob 16. uri Plesišče na prostem! Vstopnina Din 5— (otroci v spremstvu staršev imajo prosti vstop)

Avtobusna zveza do zaključka veselja

V slučaju slabega vremena se bo vršila veselica v verandi in dvorani pivovarne Union.

1862

Bliža se sezona kumaric

Preskrbite se pravočasno z najfinejšim vinskim in špiritnim kisom trvdke

1079

Jakob Perhavec -- Maribor -- Gospokä ulica št. 9

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani: predstavnik izdajatelja in urednik: FRAN BROŽOVIČ v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru